

Nr 42

Utlåtande i anledning av motion om företrädesrätt för buss i linjetrafik vid utkörning från hållplats.

Tredje lagutskottet har behandlat en inom riksdagens första kammare väckt och till lagutskott hänvisad motion, nr 244 av herr *Berglund*.

I motionen hemställes

»att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om sådan ändring av vägtrafikförordningen att bussar i linjetrafik vid utkörning från hållplats i tätort erhåller företrädesrätt».

Gällande bestämmelser

Bestämmelser om skyldighet för förare av motorfordon att lämna annat fordon företräde finns intagna i *vägtrafikförordningen den 28 september 1951*.

I 41 § stadgas att vägtrafikant skall, där så kan ske, lämna fri väg för spårvagn, militärtrupp och begravningsståg samt annan procession. Det åligger även vägtrafikant att i god tid lämna utryckningsfordon fri väg, då så påkallas.

Enligt 48 § skall fordonsförare, som ämnar passera eller eljest köra in på huvudled, dessförinnan stanna fordonet samt lämna företräde åt fordon på huvudleden. Vid infart från påfartsväg till motorväg eller motortrafikled är förare dock skyldig att stanna endast om trafikförhållandena påkallar det. Vidare åligger det förare, som från parkeringsplats, fastighet, tomt, äga eller annat dylikt område vill passera eller svänga in på väg, att lämna företräde åt fordon på vägen. Då i annat fall än ovan sagts ett fordons kurs skär ett annat fordons kurs, skall föraren av det fordon, som har det andra fordonet på sin högra sida, lämna företräde åt det sistnämnda fordonet.

Trafiknämnd äger jämlikt 61 § 1 mom. g) beträffande viss allmän väg, gata eller annan allmän plats eller beträffande samtliga dylika vägar inom visst område meddela erforderliga föreskrifter för reglering av trafiken, t. ex. beträffande företrädesrätt.

Motionen

I motionen anförs bl. a. att samhället måste i ökande grad satsa på kollektivtrafiken för att kunna lösa kommunikationsfrågorna såväl i tätorts-

regionerna som i glesbygderna. Då det gäller att tillgodose behovet av en god trafikförsörjning i tätortsregionerna spelar kollektivtrafiken med buss en viktig roll. Busslinjetrafiken i tätortsregionerna har emellertid enligt motionären stora svårigheter att till följd av minskad framkomlighet undvika förseningar och irregularitet. Detta är numera inte enbart begränsat till högtrafiktid utan är mycket kännbart även under övriga tider på dygnet. Förseningar uppstår även vid bussarnas utkörning från hållplatserna. Anledningen härtill är att bussförarna tvingas till alltmer ökade väntetider för att få möjligheter att komma ut i den löpande fordonsströmmen. Särskilt vid relativt tät och snabb trafik medför bussförarnas försök att utan orimliga väntetider få falla in i fordonsströmmen dessutom risker för kollision med bakifrån kommande fordon. Sådana olyckstillbud är inte ovanliga.

Motionären framhåller vidare, att lokalföreningarna i de nordiska länderna i yttrande över Nordisk vägtrafikkommittés (NVK) förslag till nya gemensamma nordiska trafikregler (NU 1966: 2 och 3) föreslagit införande av en bestämmelse att övriga, bakifrån kommande fordon skall lämna företräde åt bussar i linjetrafik, vilkas förare med körriktningsvisare anger att bussen skall köra ut från hållplats. NVK bearbetar för närvarande de i de nordiska länderna avgivna remissvaren, men när ett nytt förslag från kommittén kan väntas är ovisst. En ytterligare gemensam framställning i ärendet till regeringarna i de nordiska länderna har ingivits den 25 april 1969 av lokaltrafikföreningarna.

Motionären hänvisar även till en i Wien hösten 1968 antagen och för Sveriges del undertecknad internationell FN-konvention om vägtrafikregler, i vilken de fördragsslutande parterna rekommenderas att i nationella lagstiftningar föreskriva företrädesrätt för bussar vid utkörning från hållplats, dock med begränsning till tätbebyggt område.

Avslutningsvis anför motionären att behovet av att åstadkomma förbättrade framkomstmöjligheter och därmed bättre regularitet för kollektivtrafiken med buss i tätortsområdena är stort och kräver omedelbara åtgärder. Som ett led i dessa strävanden bör den i FN-konventionen rekommenderade företrädesrätten för bussar i linjetrafik vid utkörning från hållplats i tätorter utan dröjsmål införas.

Wienkonventionen

I Wien antogs den 8 november 1968 en FN-konvention rörande vägtrafik. Konventionen har undertecknats av Sverige. I artikel 15 rekommenderas de fördragsslutande parterna att föreskriva den av motionären begärda företrädesrätten för buss, dock med begränsning till tätbebyggt område.

Nordisk vägtrafikkommitté

Nordisk vägtrafikkommitté (NVK), som haft till uppgift att utarbeta förslag till gemensam vägtrafiklagstiftning för Danmark, Finland, Norge och Sverige, avgav den 26 maj 1966 betänkande (NU 1966:2—3) med förslag till bestämmelser rörande vägtrafikanternas uppträdande i trafiken.

I författningsförslaget intogs i 13 § bestämmelser om skyldighet att lämna annat fordon företräde. Med en från Danmark och Norge hämtad terminologi har skyldigheten benämnts *väjningsplikt*. Enligt 2 mom. har förare väjningsplikt mot varje fordon vars kurs skär hans kurs, när han bl. a. kommer från parkeringsplats, fastighet, busshållplats, bensinstation eller annat liknande område.

NVK:s betänkande remissbehandlades. Reglerna om väjningsplikt vid färd från parkeringsplats, busshållplats m. m. ansågs i ett par hänseenden ofullständiga. *Nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande*, *Svenska lasttrafikbilägareförbundet*, *Svenska omnibusägareförbundet*, *Svenska taxi-förbundet*, *Svenska lokaltrafikföreningen* och *Svenska kommunalarbetareförbundet* fann det sålunda angeläget att regler tillskapades som gav förare av buss företräde vid utfart från busshållplats. Detta ansåg man vara nödvändigt åtminstone i hastighetsbegränsat område.

NVK fick efter remissbehandlingen i uppdrag att överarbeta sitt förslag med ledning av remissvaren över betänkandet. Vid översynen skulle även den i det föregående redovisade Wienkonventionen beaktas.

Den 9 april 1970 har NVK till departementscheferna i de nordiska länderna överlämnat ett *reviderat förslag* till vägtrafikregler. Förslaget utgår från förhållanden den 1 mars 1970.

I det reviderade förslaget har i 13 § 2 mom. efter orden »annat liknande område» tillagts orden »utanför väg». Tillägget har gjorts för att det klarare skall framgå när väjningsplikt föreligger.

Vidare har i 16 §, som innehåller regler om vändning, backning, körfältsbyte m. m., intagits ett nytt moment, motsvarande artikel 15 i Wienkonventionen, av följande lydelse.

4 mom. Förare som inom tätbebyggt område närmar sig med vägmärke utmärkt hållplats där buss stannats skall, om bussföraren givit tecken att han ämnar starta, nedbringa hastigheten och om det behövs stanna så att bussen kan lämna hållplatsen.

Oavsett bestämmelserna i första stycket skall bussföraren iakttaga särskild försiktighet för att undvika fara.

Enligt vad utskottet erfarit kan det framlagda författningsförslaget förväntas komma att läggas till grund för en revision av den svenska vägtrafiklagstiftningen.

Utskottet

I motionen hemställes att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär sådan ändring i vägtrafikförordningen att bussar i linjetrafik vid utkörning från hållplats i tätort erhåller företrädesrätt. Till stöd för yrkandet anför motionären att busslinjetrafiken i tätortsregionerna har stora svårigheter bl. a. i form av förseningar. En av anledningarna härtill är att bussförarna tvingas vänta allt längre på hållplatserna för att kunna köra ut i den förbilöpande fordonsströmmen. Motionären framhåller även att bussförarnas försök att utan orimliga väntetider falla in i fordonsströmmen medfört flera olyckstillbud. Motionären anser att den föreslagna ändringen därför bör införas utan dröjsmål.

I Wien antogs den 8 november 1968 en FN-konvention rörande vägtrafik. I konventionen rekommenderas de fördragsslutande parterna att i nationella lagstiftningar föreskriva sådan företrädesrätt för buss som motionären nu föreslår. Nordisk vägtrafikkommitté (NKV), som haft till uppgift att utarbeta förslag till gemensam vägtrafiklagstiftning för Danmark, Finland, Norge och Sverige och som år 1966 avgett betänkande med förslag till bestämmelser rörande vägtrafikanternas uppträdande i trafiken, har den 9 april 1970 till departementscheferna i de nordiska länderna överlämnat ett reviderat förslag till gemensam vägtrafiklagstiftning. I författningsförslaget har i 16 § 4 mom. intagits en bestämmelse, att förare som inom tätbebyggt område närmar sig en med vägmärke utmärkt hållplats, där buss stannats, skall, om bussföraren givit tecken att han ämnar starta, nedbringa hastigheten och om det behövs stanna så att bussen kan lämna hållplatsen. Enligt uttrycklig bestämmelse åligger det dock bussföraren att iakttaga särskild försiktighet för att undvika fara.

Enligt vad utskottet inhämtat kommer författningsförslaget att läggas till grund för en revision av den svenska vägtrafiklagstiftningen. Med hänsyn härtill är någon framställning i ämnet från riksdagens sida inte erforderlig.

Utskottet hemställer därför

att motionen I: 244 inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 21 april 1970

På tredje lagutskottets vägnar:

ERIK GREBÄCK

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Göran Karlsson (s), Åkesson (fp), Ebbe Ohlsson (m), Erik Jansson (s), Ernulf (fp), Hansson (s)*, Ferdinand Nilsson (cp) och fru Landberg (s);

från andra kammaren: herrar Grebäck (cp), Svenning (s), Sundelin (s)*, Tobé (fp), Hedin (m), fröken Anderson (s), herrar Hammarberg (s) och Josefson i Arrie (cp).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.